

UNIVERSITATEA “OVIDIUS” DIN CONSTANȚA

DOMENIUL DE DOCTORAT *FILOLOGIE*

Teza de abilitare

**Bridging the Humanities: An Integrative Approach to
Literature, Language, and Culture**

Candidat: ȘERBAN-OPRESCU ANCA-TEODORA

2025

HABILITATION THESIS

Bridging the Humanities: An Integrative Approach to Literature, Language, and Culture

Rezumat

După absolvirea în anul 2001 a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea București, segmentele educaționale care au deschis calea către o abordare interdisciplinară, integrativă în domeniul meu de cercetare au fost două programe de master, studiile de doctorat și studiile postdoctorale. Traseul meu academic a fost marcat de câteva repere: prima realizare științifică importantă este finalizarea studiilor mele de doctorat cu teza intitulată *Construcții ale Americii în proza diasporei românești după Războiul Rece*, susținută în anul 2010.

Obiectivul principal al tezei de doctorat a fost o abordare critică a discursului diasporei românești din America (1980-prezent), mai precis, de a vedea cum este percepută și prezentată realitatea americană, filtrată prin experiența individului relocat, deconstruit și reconstruită de diverșii membri ai diasporei românești. La momentul redactării tezei, se știau puține despre scriitorii și intelectualii care părăseau România și trăiau deja în America în anii nu numai ca exilați, ci ca cetățeni ai lumii, marcând începutul mișcărilor de tip nomad în studiile transnaționale și contextualizate în cazul României. Teza a fost prima încercare reușită de a vorbi despre comunitatea diasporică românească în terminologia utilizată în prezent în studiile transnaționale contemporane, îndepărtându-se de paradigma exilului. Studiul fenomenului diasporic a fost extins către o analiză a societății și culturii americane. De fapt, subiecte precum realitățile interne americane și manifestarea exterioară, multiculturalismul, politica identitară, culturile imperialismului american, excepționalismul american, politica externă americană, națiunea și identitatea în era globală, reconfigurarea spațiului național în contextul globalizării, au impulsionat o abordare interdisciplinară a subiectului studiat. Au urmat apoi, strâns legate, studiile de Master în Comunicare și Opinie Publică, Facultatea de Sociologie, Universitatea București și studiile de Master în Cercetare și Educație pentru Economisti, apoi domeniul cuprins de studiile postdoctorale privind un Model de evaluare integrativă a impactului cultural și al acumulărilor educaționale asupra comportamentului antreprenorial (2014), au reunit într-o manieră completă studii literare, culturale, științe sociale, în încercarea declarată de a reduce decalajul conceput în mod tradițional între cele două domenii de studiu: filologie și științe sociale.

O a treia etapă importantă a fost bursa Fulbright acordată în 2017, care mi-a oferit șansa de a compara și contrasta rezultatele obținute în timpul studiilor mele postdoctorale despre România cu cele americane, într-un studiu care analizează cele două spații - societatea americană și societatea românească, pentru a identifica puncte comune care ar crea mai multe oportunități pentru relațiile transatlantice.

Teza de abilitare **Abordări integrative în științele umaniste: literatură, limbă și cultură** se bazează pe efectul sinergetic al diferitelor direcții abordate în cercetarea și predarea mea. Aproape două decenii de predare a limbii engleze pentru scopuri specifice într-un mediu orientat spre economie m-au provocat la fiecare pas să reduc decalajul dintre științe umaniste și științe sociale, dar mi-au și inspirat direcțiile în cercetare. Rezultatele acestei abordări interdisciplinare și interdisciplinare, perspectivele derivate din procesul de cercetare, la rândul lor, s-au tradus și au îmbunătățit activitatea de predare.

Prezentul proiect cuprinde referiri la 3 cărți, 5 capitole și 8 articole științifice, 3 proiecte dezvoltate, așa cum este detaliat în cadrul Bibliografiei. Teza este structurată în 3 Secțiuni principale, Sub-secțiuni asociate și bibliografie.

Secțiunea I. Context primar de formare. Principalele domenii de interes în cercetare și evoluție profesională urmărește două principale direcții tematice pe care m-am concentrat în cercetare: **Sub-secțiunea 1.1 Studii literare și culturale** și **Sub-secțiunea 1.2 Cercetări pe teme asociate limbii engleze, englezei pentru scopuri specific (ESP) și comunicării în contexte specifice**. În cadrul fiecăreia dintre cele două direcții dedicate principalelor cercetări realizate, accentul este pus pe studii publicate sub formă de cărți, apoi capitole în volume internaționale și naționale și, în final, articole științifice indexate în baze de date internaționale. **Sub-secțiunea 3** este dedicată proiectelor și cercetării aferente acestora și se referă la proiectele pe care le-am dezvoltat în calitate de director, ca membru cercetător și membru cercetător postdoctoral, parte integrantă a intereselor mele de cercetare, fie decurgând din această cercetare, fie strâns legate de aceasta.

Secțiunea a II-a detaliază seria de activități desfășurate de-a lungul anilor cu și pentru comunitatea academică din care fac parte, sub sintagma generală *În Serviciul Profesiei*. Aceasta cuprinde succinte descrieri, însă relevante ale activității administrative desfășurate în cadrul universității.

Secțiunea a III-a este dedicată Planurilor de dezvoltare viitoare a carierei, sau ceea ce este preconizat pentru predare și cercetare.

Secțiunea I, sub-secțiunea 1.1 Cercetări pe teme asociate studiilor literare și culturale se concentrează mai întâi asupra cărții care are la bază teza de doctorat - *Romanian Perspectives on America. Constructions of America in the Prose of the Romanian Diaspora after the Cold War* (2014), și reprezintă o abordare critică a discursului diasporei române din America (1980-prezent), mai precis, o perspectivă asupra modului în care realitatea americană este percepută și prezentată, filtrată prin experiența individului relocalat, deconstruit și reconstruit de diverșii membri ai diasporei românești. Studiul reprezintă o încercare reușită de a vorbi despre comunitatea diasporică românească în terminologia utilizată în prezent în studiile transnaționale contemporane, îndepărtându-se de paradigma exilului. Studiul individului care încearcă să se adapteze și să devină parte integrantă a țesutului social american a permis o analiză generoasă a societății americane și a fenomenelor asociate acesteia.

Apoi, volumul coordonat împreună cu Sabina Draga-Alexandru, *Cultura românească în perspectivă transatlantică: Interviuuri* (2010). Volumul reprezintă o dovadă amplă a cercetărilor de tip exploratoriu/calitativ întreprinse, într-un material care cuprinde interviuri cu membri cunoscuți ai diasporei românești din Statele Unite (23 de personalități), prima de acest gen după Revoluția din 1989, datorită complexității, a subiectelor tratate și amploarea personalităților intervievate.

Interesul meu pentru spațiul transatlantic nu s-a oprit la perspectiva românească. Cartea *Cultural Parameters of 21st Century American Challenges. Opportunities and Discontents* (2014) reflectă studiul atent al societății americane și al realităților observate. Volumul încearcă să se confrunte cu și să răspundă la întrebări ce gravitează în jurul unor idei/concepte precum globalizare, sfârșitul statului-națiune, diasporă globale, noile modernități, politică statală și externă, politica culturală, manifestări contemporane ale spațiului cunoscut din punct de vedere geografic și cultural sub numele de Statele Unite ale Americii.

Capitolele publicate în volume internaționale arată interesul pentru studiul complex al dinamicii societății. Pornind de la o meta-analiză a societății românești prin fabule (ca gen literar), capitolul intitulat „Images of Society and Cultural Patterns of Behaviour in Romanian Fables” (2020) apelează la fabulele românești ca pretext pentru a deconstrui și reconstrui moduri de ‘a fi’, adaptându-se la caracteristicile și particularitățile societății românești. În continuare, mă refer la capitolul intitulat „East and West, or the Creolization of Cultural Spaces: An Exploration of Domnica Rădulescu's Black Sea Twilight” (2020). Analiza

revizuieste câteva dintre conceptele explorate în teza de doctorat, cel al migrantului, al șocului cultural și al diferențelor culturale, al spațiilor românesc și american ca țări de origine și țărâni separate, așa cum apar acestea prin ochii protagonistei în romanul Domnicăi Rădulescu. Temele sub lupă nu sunt noi, acestea se infiltrează în toate celelalte eforturi ale mele de cercetare; totuși, de această dată, analiza capătă nuanțe feministe și de gen, întrucât întregul decor și acțiune sunt privite și puse în mișcare de o tânără adolescentă, articulându-se de-a lungul traiectoriei către maturitate. De asemenea, este important să subliniez că trusa și instrumentele utilizate în cadrul Studiilor literare și culturale au stat la baza intereselor de cercetare. Acest aspect a fost analizat cu atenție într-un capitol de volum intitulat „Multiculturalism as a Study Methodology for Romanian Economic Personalities and Institutions” (2012), unde acest cadru a fost extins dincolo de aria studiilor literaturii, către cea socială și economică. Acest capitol marchează interesul meu continuu față de ambele domenii de studiu și cercetare, filologic/uman și socio-uman, însoțite de convingerea că o abordare și/sau perspectivă interdisciplinară, integrativă oferă complexitate și complementaritate oricărei piese de cercetare.

Parametrii inițiali ai studiului aprofundat al contextului românesc și american abordat în unghi comparativ au fost expuși în articole precum „From Exile to Diaspora and from National to Transnational Binds under the Driving Forces of Globalization” (2013), „Thinking Beyond the Nation from a Romanian Perspective” (2010), sau „Overview of Romanian Emigration to America during Communism and Postcommunism” (2012) care s-a ocupat de schimbarea paradigmatelor atunci când se discută despre fluxuri umane contemporane, transnaționalism și cosmopolitism.

Încurajată de studiile de master în predare, cercetare și educație economică, continuate de studiile postdoctorale, precum și de activitatea mea profesională actuală desfășurată în cadrul sistemului de învățământ superior, **Sub-sectiunea 1.2** este dedicată predării și cercetării legate de limbă, engleză pentru scopuri specifice, comunicare în context profesional. Aici, aș îndrepta atenția către două capitole care sunt prezentate în jurnale științifice internaționale de prestigiu, și anume Wiley Publishing și Palgrave Macmillan. Primul capitol intitulat „When More is Not Necessarily Better: Insights into Romanian Higher Education” (2018) din *The Wiley International Handbook of Educational Foundations* este rezultatul cercetării desfășurate în timpul bursei Fulbright; studiul reprezintă o privire atentă asupra învățământului superior românesc, văzut atât din interior, cât și din afară; o perspectivă informată, dar și subiectivă și obiectivă asupra sistemului de învățământ superior românesc.

În “Cultural and Educational Imprints on the Entrepreneurial Mindset: Romanian Insights” (2020), ipoteza cercetării pleacă de la premiza că educația și cultura stau în centrul tendinței pentru o anumită direcție în dezvoltarea carierei, a exersării spiritului individului adaptat contextului social. Educația și informația culturală la care sunt expuși tinerii pe parcursul educației lor formale în primul rând, în special învățământul superior, și educația informală prin agenții primare, și anume familia și cercul apropiat sunt instanțe de o deosebită importanță în formarea și menținerea unui astfel de spirit adaptat circumstanțelor sociale. Studiul folosește ca instrumentar de analiză teorie și concepte regăsite în studii literare și culturale pentru a încerca să ofere un răspuns pertinent efortului manifestat la nivel de învățământ superior de a pregăti tinerii adulți pentru viață prin învățarea pe tot parcursul vieții.

Mai aproape de activitatea zilnică de predare în învățământul superior, secțiunea dedicată predării englezei, englezei pentru scopuri specifice și comunicării în context profesional. După cum am menționat anterior, consider că cele două componente principale ale activității în învățământul superior sunt predarea și cercetarea. Este o practică comună în învățământul superior ca predarea să informeze cercetarea și invers. Sub această idee, menționez două articole, ‘Academic Communication in Higher Education. Key Factor for Scientific Value’ (2016), ‘The Impact of Covid-19 Pandemic on Academic Communication’ (2022). Dacă articolul din anul 2016 abordează aspecte des analizate în domeniul comunicării pentru dezvoltarea profesională și a carierei în învățământul superior, cel din 2022 marchează schimbarea paradigmei în comunicare sub efectul de pandemiei de COVID-19 la toate nivelurile: studenți, comunitatea academică, organizatoric-administrative, precum și la nivel informal.

De-a lungul carierei mele, am fost ghidată de convingerea fermă că există interdependențe strânse între științele umaniste și științele sociale ca domenii de studiu și cercetare. Absolventă de filologie, predând engleza viitorilor economiști, lucrând și cercetând într-un mediu dominat de Economie, am încercat să găsesc modalități de a crea conexiuni între cele două domenii, atât la nivel individual, cât și la nivel instituțional; De asemenea, am crezut întotdeauna că este important să integrăm cercetarea în practică și să concep studiul și cercetarea într-un cadru interdisciplinar, integrativ. Sper că voi demonstra convingător această credință în prezentul demers.

Angajamentul constant pentru formarea mea filologică reprezintă o trăsătură definitorie a parcursului meu profesional, funcționând ca o ‘formă de rezistență’ într-un context dominat de orientarea economică și de afaceri. Acest angajament a stat la baza

activității mele ca Director al Centrului de Studii Americane din cadrul ASE (timp de 2 ani), precum și a rolului de Director al Departamentului de Limbi Moderne și Comunicare în Afaceri (din 2017 până în prezent). În perioada mandatului meu, Centrul a devenit un vector de promovare a literaturii și evenimentelor cu specific filologic (detaliat în teză), iar Departamentul, sub coordonarea mea, a fondat și organizat două programe acreditate în Filologie, la nivel de licență și master (prezentate, de asemenea, în teză).